

BUDAPEST XXI. KERÜLET CSEPELI POLGÁRMESTERI HIVATAL

FŐÉPÍTÉSZ

T Á J É K O Z T A T Ó

A KERÜLETET ÉRINTŐ ZÖLDFELÜLETI KÉRDÉSEKRŐL ÉS EREDMÉNYEKRŐL

Készítette:

Kiricsiné Kertész Erika
főkertész, Főépítési Iroda

Egyeztetve:

Nagyné Bácskay Nóra
főépítész, Főépítési Iroda

Előadó:

Nagyné Bácskay Nóra
főépítész

Budapest XXI. Kerület Csepel Önkormányzata
Képviselő-testülete

2013. évi T-12 sz. előterjesztés

Testületi ülés dátuma: 2013. 04. 25.

A leadás ideje: 2013. április „ ”

Képviselő-testületi ülés időpontja:
2013. április 25.

TISZTELT KÉPVISELŐ-TESTÜLET!

A zöldfelületek fenntartása a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvényben foglaltak szerint a helyi önkormányzatok kötelezően ellátandó feladata. A zöldfelületek mennyisége, minősége és használati módja (azaz szerepe az ott élők mindennapjaiban és szabadidős elfoglaltságában) jelentősen befolyásolja a településen élők közérzetét, kötődését a településhez.

Közismertek a zöldfelületek pozitív biológiai hatásai is. (pl. pormegkötés, mikroklimajavítás, hőháztartás kedvező irányú befolyásolása) E hatások eredményessége függ az egyes zöldfelületek méretétől és növényborítottságától, valamint a zöldfelületek területi eloszlásától és az egyes elemek egymáshoz való kapcsolatától (zöldfelületi rendszer).

Az országos területrendezési terv szerint a Nagy-Duna ág és a Ráckevei (Soroksári) Duna-ág az országos ökológiai hálózat részei, mint ökológiai folyosók. Fővárosi szinten a város átszellőzésében is fontos szerepük van. A Duna-ágak „Natura 2000 területek”, azaz európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területek. Éppen ezért a Duna-ágak menti zöldfelületek szerepe több szempontból is kiemelt.

Kerületünkben fővárosi fenntartású kiemelt park, kiemelt egyéb zöldfelület nem található. A fővárosi tulajdonú útvonalak menti fasorok és zöldsávok fenntartása fővárosi feladat.

Játszóterekkel való ellátottságunk megfelelő. A korcsoportok szerinti megoszlásban a kamasz korosztály ellátottsága tekintetében lenne szükséges további fejlesztés.

Az elmúlt két évben számos lépésre került sor a kerület zöldfelületei színvonalának javítása érdekében.

Természetvédelmi szempontból az elmúlt időszak legfontosabb eseménye volt, hogy a vidékfejlesztési miniszter 89/2012.(VIII. 28.) VM rendelete alapján a **Tamariska-domb** természetvédelmi terület országos védelmet kapott.

Nagy siker, hogy hosszú évek küzdelme eredményeképpen 2012. május hónapban a Magyar Telekom Nyrt. eltávolította a dombról a lakossági panaszt kiváltó távközlési tornyot. 2012. június hónapban a dombot az önkormányzat megbízásából a Csepeli Városgazda Nonprofit Zrt. kerítéssel kerítette körbe. A terület őrzése azóta folyamatosan biztosított.

Ugyanezen év II. félévére, több hónapos vizsgálat eredményeképpen - elkészült a Tamariska-domb élőhely-rekonstrukciós terve, valamint a védett és inváziós fajairól készített felmérés. Mindkét szakmai anyag – részben még munkaközi állapotában - jelentős szakmai segítséget nyújtott a természetvédelmi kezelési terv készítésének során folytatott szakmai egyeztetésekhez. A Tamariska-dombon végzendő szakmai munka alapját és irányát a továbbiakban a miniszeri rendelet mellékletét képező természetvédelmi kezelési terv jelenti.

A Képviselő-testület 428/2012.(VII.10.) határozata alapján jelenleg készül és 2013. szeptember végére befejeződik a Tamariska-domb területén lévő állattani értékek felmérése. Mindhárom, az Önkormányzat, illetve a Csepeli Városgazda Nonprofit Zrt. megbízásából készített és készülő tanulmány a természetvédelmi kezelési tervben foglaltakkal összhangban van és fontos kiegészítő információkkal szolgál a dombon a továbbiakban végzendő szakmai fenntartó és fejlesztő munkához.

A Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság (DINPI) és Budapest XXI. kerület Csepel Önkormányzata 2013. év február hónapban Együttműködési Megállapodást kötött, mely szerint a Tamariska-dombon a természetvédelmi kezelési tervben foglalt feladatokat a továbbiakban a DINPI megbízása alapján az Önkormányzat, illetve vagyonkezelője, a Csepeli Városgazda Nonprofit Zrt végzi a költségvetésében e célra biztosított keretéből.

A védett területen a DINPI-vel egyeztetett módon ebben az évben elindult a rossz állapotú utak és lépcsők javítása, átépítése. A természetvédelmi kezelési tervben foglaltak szerint megkezdődik az élőhelykezelés is, melynek fő szakmai iránya 2013-ban a betelepült és invazív fajok arányának csökkentése, elsősorban a meglévő homoki társulások környezetében.

A Tamariska-dombot érintő fejlesztés egyik legfontosabb eleme egy, a védett terület értékeit bemutató tanösvény létesítése. A DINPI-vel együttműködve megkezdtük a tanösvény kialakításának szakmai előkészítését. Terveink szerint a tanösvény ebben az évben elkészülhet.

Csepel erdőellátottsága nem jelentős. Önkormányzatunk területe a budapesti erdőtervezési körzethez tartozik. 2012. évben az Erdészeti Igazgatóság a 2009. évi XXXVII. ún. „erdőtörvény” előírásai alapján elkészítette a 10 éves időtávra vonatkozó Budapesti Körzeti Erdőtervet és elfogadás előtt áll a Budapesti Erdőtervezési Körzet Közlőléti Fejlesztési Terve is. Önkormányzatunk mindkét munkaanyag véleményezési eljárásában aktívan részt vett, többek között kezdeményezésünkre kerültek a dokumentumba a Kiserdőre vonatkozó konkrét közlőléti fejlesztési javaslatok is.

Erdőterületeink látogathatósága és szabadidős használati lehetőségei – akár önkormányzati, akár állami tulajdonban vannak - elsősorban a helyi lakosság számára jelentenek értéket. E tekintetben különösen fontos szerepe van a lakott területekkel övezett, közismert nevén **Kiserdő** elnevezésű 21A erdőrészletnek. A Kiserdő 13.8 Ha kiterjedésű, állami tulajdonú erdőterület, kezelője a Pilisi Parkerdőgazdaság Zrt.

2013. év elején Együttműködési Megállapodást, majd Támogatási Megállapodást kötöttünk a Pilisi Parkerdő Zrt-vel, melynek keretében az Önkormányzat 14/2013.(I.24.) Kt. határozata alapján 23.900.000,- forint támogatást adott a kezelő részére azzal a céllal, hogy a területet a kommunális hulladéktól megtisztítsa, valamint azon –az általa kötelezően elvégzendő erdőfenntartási munkák mellett - közlőléti fejlesztést végezzen (sétaút kialakítása, piknik- és pihenőhelyek, padok szemetesek elhelyezése, sportolásra alkalmas területek kialakítása). A munka 2013. március 18-án, a terület takarításával kezdődött meg és még ebben a félévben befejeződik.

Faültetés, fapótlás:

Csepel közterületi faállománya jelentős, becslések szerint legalább 100 000 db, ebből felmérés alapján kb. 20.000 db útsorfa. A faállomány összetétele vegyes. Egységes, azonos korú fasor kevés helyen található. Jelentős a korábban hibásan megválasztott fafajú vagy telepítési helyű egyedek száma is (pl. vezetékek alá, vagy épülethez közel nagyra növő fajok telepítése) valamint még mindig magas a közparkokban és fasorokban a nyárfák aránya. E helyzet kezelése jelentős fasorfenntartási többletköltséget okoz.

Az utóbbi időszakban a faállomány javítása tekintetében több előrelépés is történt.

A közterületi fakivágások rendjét szabályozó 346/2008. (XII.30.) Korm. rendelet mellett a fás szárú növények pótlásának módját és mértékét a közterületen kivágott fás szárú növények pótlásáról és pénzbeni megváltásáról szóló 38/2009. (X.20.) Kt. rendelet szabályozza. Ez utóbbi rendelet 2012. október 3-án történt módosítása jelentős könnyítést tett lehetővé a **rossz állapotú nyárfák pótlása** tekintetében, így megnyitotta az utat azok más, értékesebb, a helyszín adottságainak jobban megfelelő fajokra történő tudatos cseréjéhez.

A 2011-12. években főként a Gerincút, a kerékpárutak és részben a csatornázási beruházások megvalósulása kapcsán az átlagosnál jóval több fakivágási engedélyezéssel, a fapótlási helyszínek kijelölésével kapcsolatos feladat keletkezett. A rengeteg helyszíni bejárással, egyeztetéssel és az eredésre vonatkozó utóellenőrzéssel járó helyszínkijelölési munka eredményeképpen 2011-12. években e beruházásokhoz kapcsolódóan a kerület közterületeire **2670 db fát és 6765 db cserjét ültettek el a beruházók**, illetve kertész alvállalkozóik. A helyszínek kijelölése során lakossági igényeket maximálisan figyelembe vettük.

Az elmúlt két évben a Csepeli Városgazda kivitelezésében további csaknem 600 db fa ültetésére is sor került. A helyszínek kijelölése és a fafajok megválasztásakor a szakmai szempontok mellett a lakossági kéréseket is igyekeztünk teljesíteni. Az ültetendő fajok kiválasztása során figyelembe vettük a leendő kifejtett méret mellett a város- és szárazságtűrést, az ellenálló képességet is. Szűk utcákba, vezetékek alá kizárólag kis koronájú fákat ültetünk. A gondos fajtaválasztástól hosszú távon a fafenntartási költségek csökkenését is reméljük.

Ezzel együtt a jövőben a faültetési költségek –ezen belül különösen az **öntözési költségek - növekedése várható**. Ugyanis ma már nem elegendő az 1-2 éves utógondozás, a megváltozott időjárási körülmények miatt a kellő eredés biztosításához az ültetést követően legalább 3-4, de akár 5 éven át tartó folyamatos öntözés is szükséges lehet. Az öntözés elmaradása miatt 2011. nyarán csaknem kipusztult a Weiss Manfréd út mentén a fővárosi önkormányzat által nagy költséggel 2009-ben telepített juharfasor. Hathatós fellépésünk hatására az öntözést ismételtelen megindították, de a soknak több fa így is áldozatul esett. A közelmúltban ígéretet kaptunk arra, hogy a kipusztult egyedeket ebben az évben kicserélik.

Több éven át okozott gondot a fővárosi fenntartású **Kossuth Lajos utca** zöldsávjában álló **nyárfák** balesetveszélyes állapota. 2012. évben sikerült elérnünk, hogy a Főkert Zrt. a fasorban teljes körű balesetmegelőző gallyazást végzett. A munka 2013-ban folytatódik, fokozatosan sor kerül a legrosszabb állapotú nyárfák kivágására és magas kőrsekkel való cseréjére.

Más fontos kerületi útvonalakon (pl. Táncsics Mihály út, Kölcsey utca), a Csepeli Városgazda végzett fasorfelújítást. Fasorfelújítással egybekötött zöldfelület-rendezést (tereprendezés és gyepfelújítás) végeztek a Petőfi téren is.

Útépítéshez kapcsolódó zöldfelület és fasorfenntartás

A csatornázási program befejeztével előtérbe kerül a kerületi utak felújítása. Az **útfelújítások** tervezésével és megvalósításával párhuzamosan fokozott hangsúlyt kellene fektetni - a felszíni vízelvezetés mellett - **az érintett zöldsávok, fasorok megújítására is, az ezekkel járó költségek és munkaigény együttes tervezésével.** Mindenképpen az új útburkolatok megépítése előtt lenne indokolt az adott útvonalakon a szükséges fakivágások, nehéz gépekkel történő fasorfelújítási, tuskóirtási munkák elvégzése. A döntés a beruházási költségek némi növekedésével jár, de a többlet ráfordítás részbeni megtérülése várható a későbbi fasorfenntartási költségek csökkenése révén. Ugyanakkor a műszaki paraméterek mellett jelentősen javul az átadott útvonalak esztétikai megjelenése.

Az elmaradt zöldfelület-alakítási mindenki számára jól látható, bántó példája a **Weiss Manfréd kerékpárút menti zöldsáv** rendezetlensége, mely miatt a jó minőségben elkészült út a befejezetlenség és ápolatlanság hatását kelti. Hosszas egyeztetés eredményeképpen sikerült elérnünk, hogy a közeljövőben sor kerül a zöldsáv utólagos rendezésére cserjék, díszfüvek, évelők beültetésével és murva terítésével.

A Kis-Duna menti zöldfelületek fekvésük révén a kerület különösen értékes részét képezik. Talajadottságait tekintve a terület három jól elkülöníthető részre bontható. A **Kis-Duna öböltől északra eső terület** rossz minőségű, részben építési törmelékkel feltöltött talajú terület, melynek zöldfelületi rendezése éppen ezért meglehetősen nehéz feladat. A parti sáv és a sétány még az eredeti talajszinten van, a mellette fekvő szabad területek viszont már több méterrel magasabban. A rézsű mentén szinte mindenütt látszik a feltöltés, zavaró buckák és betontömbök formájában. A part megközelítése e területrészen nehézkes, többnyire „spontán kijárt” ösvényeken lehetséges. A használati érték szempontjából minőségi javulást lehetne elérni viszonylag kis beruházási igényű fejlesztésekkel: rézsűrendezés a zavaró buckák és az építési törmelék-maradványok eltüntetésével, kisebb tereprendezés, a rézsűnövényzet szükség szerinti karbantartása. Néhány megfelelő minőségű lejáró gyalogút, esetleg lépcső megépítés a parti sétányhoz, néhány pad és szemétgyűjtő kihelyezésével a parti sétányra és a magas parti részre is.

Több éve cél a felső területrész fásítása, azonban a rossz talajadottságok miatt a folyamat lassan halad.

A **Kis-Duna öböl** területe rendezett és népszerű pihenőhely. A Csepeli Városgazda ebben az évben lecserélte az elöregedett, részben kipusztult, illetve viharban megsérült nyárfákat, helyükre a termőhelyi adottságoknak megfelelő nyár, fűz és éger fákat ültetve. Az öböl vize a Kis-Duna ághoz szűk torkolattal csatlakozik, ezért állóvízhez hasonlóan viselkedve hajlamos az eutrofizációra (algásodás, hinarasodás, feliszapolódás), ami a nyári időszakban látványos vízminőségromlást eredményezhet. Ennek megelőzésére 2009. óta folyamatosan évente több alkalommal ún. bioremediációs kezelésre (természetes eredetű hasznos mikroorganizmusok és enzimek bejuttatására) kerül sor az öböl vizének jó állapotban tartása érdekében. A kezelés eredményessége laboratóriumi vizsgálatokkal igazolt.

A Kis-Duna öböltől délre eső közhasználatú területek a kerület lakossága körében a szabadidő eltöltésének közkedvelt helyszínei. Helyenként csupán néhány méter szélesek, helyenként közparkká szélesednek, különösen értékes területrésze a komptól délre eső **Kis-Duna liget**. E területek talaja nem feltöltött, eredeti vízközei talajszinten van, így itt ki tudott alakulni a termőhelyi viszonyoknak megfelelő vízparti vegetáció. E területeken a nyár állományalkotó faj, de a rossz állapotú egyedek cseréje, a már kipusztult egyedek pótlása szükséges. Felújításra szorul a parti sétány és a berendezések egy része.

A Kis-Duna menti terület rész kiemelt értékét adja, hogy a teljes partszakasz megszakítás nélkül végigjárható, éppen ezért a lehetséges szabadidős funkciók és a fejlesztések komplex, a teljes területre vonatkozó átgondolása kívánatos. A jövőbeni fejlesztéseknek a renaturalizáció, revitalizáció (természetközeli állapot fenntartása, helyreállítása) elvei mentén kell haladniuk. Össze kell hangolni a természetközeli állapot megőrzésére irányuló törekvést a szabadidő kulturált eltöltéséhez szükséges feltételek megteremtésével. Számtalan lehetőség választható, de bizonyosan szükséges a parti sétány nem szilárd, vízáteresztő burkolattal történő megújítása, a részföldalakak rendezése, és ott lejárók építése, padok, szemetesek elhelyezése, a rossz állapotú faegyedek cseréje.

Városközponti területek: A városközponti területekről általában elmondható, hogy gyenge az ún. „agóra” funkció, azaz nagyon kevés az olyan színvonalas helyszín, amely alkalmas találkozásra, beszélgetésre, üldögélésre. Az egyes területrészek átalakításakor, fejlesztésekor e jelleg erősítése szükséges lenne. A városközponti reprezentatív megjelenés növelése érdekében nemcsak a kiemelt tereken, hanem a főbb útvonalak mellett is érdemes lenne az egynyári és évelő virágfelületek arányának növelése. Mindez azonban jelentős fenntartási költséggel jár, ezért alapvetően a költségvetési lehetőségek függvénye.

A kerület főterének számító **Szent Imre tér** körül fontos közintézmények és közlekedési átszállási kapcsolatok találhatók. Éppen ezért a tér jelentős átmenő gyalogos forgalmat bonyolít, mely alapvetően meghatározza térszerkezetét is. A középen álló katolikus templom mellett több köztéri alkotásnak, emlékműnek ad otthont. Ezek

közül a legjelentősebb a fővárosi tulajdonú, országos védelem alatt álló Nepomuki Szent János szobor, a főváros legrégebbi köztéri szobra. A szobor felújítására még ebben az évben sor kerül a Budapest Főváros Önkormányzata és Budapest XXI. Csepel Önkormányzata között létrejött pénzeszköz—átadási megállapodás révén.

A szobor védettsége miatt maga a tér területe műemléki környezetnek számít. A köztér jelenlegi állapota főtéri rangjához nem méltó. Déli oldalának egy része néhány évvel ezelőtt, a szökőkút építéskor felújításra került ugyan, azonban a többi terület állapota erősen leromlott, a növényzet és a gyepek elöregedtek, a burkolatok és a berendezési tárgyak elavultak. Éppen ezért különösen örömteli, hogy a tér megújítása még ebben az évben megkezdődik a KMOP-5.1/B-12 jelű kiemelt szociális városrehabilitációs program révén, a „Csepel déli lakóközpont szociális célú rehabilitációja” elnevezésű pályázat keretein belül. A parkfelújítás műszaki tartalmából fontosnak tartom kiemelni, hogy kerületünkben itt valósul meg elsőként teljes köztér automata öntözése, melynek üzemeltetése a további elképzelések szerint fűt kútból fog történni. Azon túl, hogy a rendszeres öntözés megteremti a minőségi növényápolás alapjait, az öntözőrendszer napi üzemeltetése fontos tapasztalatokkal szolgál majd a további fejlesztések szempontjából is. A jó minőségű zöldfelület-fenntartás biztosítása érdekében ugyanis hosszabb távon szükséges lenne más kiemelt területek (pl. a Görgey tér) automata öntözéssel történő ellátása is.

A **Görgey tér** a városközponti területek másik kiemelt közparkja. Felújítása néhány évvel ezelőtt megtörtént, általános állapota jó. Megfelelő szintű fenntartásához a már említett automata öntözőrendszer kiépítésén túl kisebb karbantartási munkák elvégzése elegendő. (pl. a helyenként meglazult támfalak javítása, néhány növény cseréje, pótlása.) A gyepterület felújítása is szükséges lenne, azonban ezt csak a majdani automata öntözőrendszer kiépítése után érdemes megvalósítani.

A Görgey téren 2012. október hónapban az „56”-os Politikai Szervezetek Szövetsége UK. adományaként „1956-os mártírok emlékműve” emlékoszlop felállítására került sor.

A **Karácsony Sándor utca** (közhasználatú nevén „sétáló” utca) nevétől eltérően szinte egyáltalán nem tölt be sétáló utcai funkciót, a határoló épületek nem is teszik alkalmassá erre. Átmenő gyalogos forgalma azonban nagyon jelentős. Teljes felújítása 2004-ban történt. Az eltelt időszakban a beültetett növények egy része megsemmisült, ill. ellopták, a berendezések egy része elhasználódott. Mindezek miatt egy alapos felújító karbantartás indokolt lenne.

A zöldfelületfenntartás a Csepeli Városgazda Nonprofit Zrt. tevékenységi körébe tartozik. A zöldfelületeket, fasorokat az utóbbi időszakban nagyrészt saját alkalmazottakkal, saját gépekkel tartják fenn, ami többek között a napi feladatokhoz való rugalmasabb alkalmazkodást is lehetővé teszi. A fenntartott közterületek nagysága összesen csaknem 1,5 millió m², ebből kiemelt fenntartású 60.555 m², belterjesen fenntartott 960.160 m², külterjesen kezelt terület 413.902m². Parlagfű elleni védekezést évente csaknem 1 millió m²-en végeznek.

A múlt évben a fenntartott területeken összesen csaknem 2,5 millió m²-en végeztek rendszeres kaszálást, évente több alkalommal. Elsősorban a kiemelt és belterjesen fenntartott közterületeken történt rendszeresen cserjeápolás, lombgyűjtést. A kiemelt és belterjesen fenntartott területeken gondoztak továbbá 15.000 db egynyári és 13.000 db évelő növényt. Fenntartanak 5 db kutyafuttatót és 111 db kutyapiszok gyűjtőládát.

A faápolási tevékenységen belül elvégeztek 1455 db fagallyazást, 310 db ifjítást és sor került 2510 db fa növényvédelmi kezelésére. (Elsősorban platánok, vadgesztenyék és levéltetűre érzékeny fajok esetében.)

Szakmai együttműködés: A zöldfelület-fejlesztés és -fenntartás területén a Polgármesteri Hivatal és a Csepeli Városgazda munkatársai között folyamatos az együttműködés és a kölcsönös információcsere.

Kérem a tájékoztató tudomásul vételét.

Budapest, 2013. április „.....”

Nagyné Bácskay Nóra
főépítész